

Pārskats par Latvijā adaptētajiem starptautiskajiem standartiem

Antra Indriksone

LNB BI Standartizācijas nodaļa

Seminārs

“Normatīvie dokumenti bibliotēku darba kvalitātes kontrolei”

Rīga, 2005. gada 24. maijs

Standarti un normatīvdokumenti

- Latvijas standartu (LVS) statusā reģistrēti starptautiskie (ISO) un reģionālie Eiropas (EN) standarti
- Starptautiski atzītu nozares normatīvdokumentu (piemēram, ISBD, AACR u.tml.), ko izstrādā autoritatīvas nozares institūcijas vai to apvienības (piemēram, IFLA, Library of Congress, JSC u.c.), tulkojumi

Starptautiskā standartizētā bibliogrāfiskā apraksta standarti (*IFLA*)

Vispārīgie principi = **LVS 90:1998** → ISBD(G) tulk. LNB www (no 07.2005.)

Monogrāfiskajiem izdevumiem = LVS 195:1999

Turpinājumresursiem = **LVS 196:1999** → ISBD(CR) tulk. LNB www (no 06.2005.)

Monogrāfiskajiem seniespiedumiem (Antikvitātēm) = LVS 258:2000

Elektroniskajiem resursiem = LVS 259:2001

Kartogrāfiskajiem materiāliem = LVS 260:2000

Nošizdevumiem = LVS 261:2000

Negrāmatu materiāliem = LVS 262:2001

2004.-2005. gadā adaptētie standarti (1)

LVS ISO 15836:2004 : Informācija un dokumentācija. Dublin Core metadatu elementu kopa

- Standarts resursu aprakstīšanai
- Izmantojams starpnozaru resursu atklāšanā
- 15 deskriptori resursa pamatīpašību raksturošanai – Nosaukums, Autors/radītājs, Priekšmets un atslēgvārdi, Apraksts, Izdevējs, Līdzradītājs, Datējums, Resursa tips, Formāts, Resursa identifikators, Avots, Valoda, Saistība, Aptvērums, Tiesību pārvaldība
- Elementi – brīvi pielietojami, secībai nav nozīmes, visi atkārtojami pēc vajadzības
- Vairāk – Dublin Core Metadata Initiative (DCMI) <http://dublincore.org/>

2004.-2005. gadā adaptētie standarti (2)

LVS ISO 5127:2005 : Informācija un dokumentācija. Vārdnīca

- Vairāk kā 1000 bibliotēku, arhīvu, muzeju u.tml. institūciju lietotie termini
- Teksts paralēli angļu un latviešu valodā
- Terminu skaidrojumi
- Pamats kopīgai muzeju, arhīvu un bibliotēku nozares terminu datu bāzei?

2004.-2005. gadā adaptētie standarti (3)

LVS ISO 11620/A1:2005 : Informācija un dokumentācija. Bibliotēku darbības rādītāji: 1. LABOJUMS: Papildu darbības rādītāji bibliotēkām

- Papildinājums pamatstandartam LVS ISO 11620:2001
- Pārstrādātas atsevišķas definīcijas
- 5 jauni rādītāji un to noteikšanas paņēmieni:
 - Neizmantotā krājuma daļa
 - Plauktošanas precizitāte
 - Izsniegtā krājuma daļa
 - Lietotāju apkalpošanas personāls uz vienu lietotāju
 - Lietotāju apkalpošanas personāla procentuālais daudzums no kopējā darbinieku skaita

2004.-2005. gadā adaptētie standarti (4)

LVS EN ISO 2789:2005 : Informācija un dokumentācija. Starptautiskā bibliotēku statistika

- Aizstāj standarta iepriekšējo versiju **LVS ISO 2789:1998**
- Galvenās izmaiņas saistībā ar elektroniskajiem pakalpojumiem
- 3 normatīvi pieikumi standarta praktiskai pielietošanai:
 - Bibliotēku elektronisko pakalpojumu vērtēšana
 - Dzijākas statistiskās analīzes ieteicamie veidi
 - Ekstrapolācija (statistikas datu pārskatu sastādīšana)
- Ar 2006. g. standarta prasības statistikas veidlapā “Nr. 1 – bibliotēka. Pārskats par bibliotēkas darbību”

2004.-2005. gadā adaptētie standarti (5)

LVS ISO 999:2005 : Informācija un dokumentācija. Rādītāju satura, veidošanas un noformēšanas vadlīnijas

- Rādītāju veidi
- Rādītāju veidošanas pamatprincipi un prakse – lietoto iedaļu un apakšiedaļu izvēle, forma un kārtojums
- Iespiesto rādītāju noformējums

Normatīvdokumenti

1) Angļu un amerikāņu katalogizācijas noteikumi (2005)
Tulkojuma pamatā AACR2 2002. gada pārstrādājums

2) Agrāk izdotu normatīvdokumentu e-versijas LNB mājas lapā

Latviešu valodas vārdu un vārdu savienojumu īsināšana bibliogrāfiskajā aprakstā
(2002)

http://www.lnb.lv/struktura/BI/standartiz/BA_Saisinajumi_2_izd_2005.pdf

Bibliogrāfiskā apraksta standartu (BA:ISBD) piemērošanas noteikumi analītiskajā
aprakstā (2000)

[http://www.lnb.lv/struktura/BI/standartiz/BA_ISBD\(ana\)_2005.pdf](http://www.lnb.lv/struktura/BI/standartiz/BA_ISBD(ana)_2005.pdf)

Tiks reģistrēti LVS š.g. 2. ceturksnī

LVS ISO 14416 : Informācija un dokumentācija. Prasības grāmatu, periodisko izdevumu, seriālizdevumu un citu papīra dokumentu iesiešanai arhīvu un bibliotēku vajadzībām. Metodes un materiāli

LVS ISO 10324 : Informācija un dokumentācija. Krājuma ziņas. Summārais līmenis

LVS ISO 11799 : Informācija un dokumentācija. Dokumentu glabāšanas prasības arhīvu un bibliotēku materiāliem

Sagatavošanas procesā

- FRBR
- Priekšmetu iedaļas (pamatā LCSH)
- Brīvi pievienojamās apakšiedaļas: alfabētiskais rādītājs
- Vadlīnijas autoritatīvajiem ierakstiem (GARE)
- ISBD(G)
- Nacionālās bibliogrāfijas piemēri ISBD(CR)
- Dublin Core metadatu elementu kopa. Piemēri latviešu valodā
- Autortabulas, 2. izd.
- LVS ISO/TS 23081-1 : Informācija un dokumentācija. Dokumentu pārvaldības procesi. Dokumentu metadati
- LVS ISO/TR 20983 : Informācija un dokumentācija. Bibliotēku elektronisko pakalpojumu snieguma rādītāji
- LVS ISO 15511 : Informācija un dokumentācija. Starptautiskais bibliotēku un radniecīgo organizāciju standartidentifikators (ISIL)
- LVS ISO standarti izdevuma ziņu noformēšanai

Informācijas avoti

- SIA Latvijas standarts <http://www.lvs.lv>
Standartu katalogs: http://www.lvs.lv/lv/services/catalogue/catalogue_EP.html
(sk. sadaļu 01.140)
- Muzeju, arhīvu un bibliotēku darba standartizācijas tehniskā komiteja (MABSTK)
<http://www.km.gov.lv/UI/Main.asp?id=15899>
- LNB Standartizācijas nodaļa
Tērbatas iela 75
t. 7312796; e-pasts: standart@lnb.lv
http://www.lnb.lv/struktura/BI/standartiz/par_mums.htm